ප්‍රවේශය

කෙටි චිත්‍රපටයක් යනු කිසිසේත්ම දිගු චිත්‍රපටයක කොටසක් නොවේ. කෙටි කාලයක් තුළ ධාවනය වන සෑම වීඩියෝවක්ම කෙටි චිත්‍රපටයක් වන්නේ නැත. අපගේ සිතීමට අනුව වඩාත් දාර්ශනික සහ සියුම් අර්ථ ප්‍රකාශනය වන්නේ කෙටි චිත්‍රපටය යැයි කීම සාධාරණ වනු ඇත. එයට හේතුව වන්නේ ඉතා කුඩා කාලයකින් අපට 'අදහසක්' ජනිත කිරීමට සිදුවන නිසාය.

නමුත් අද වඩාත් බැරෑරුම් ක්‍රියාවලිය වන්නේ වෙළදපොළ මතින් සියල්ල ඉටු වෙතැයි පරිකල්පනය කරන සමාජයක අදහස් වලට අඩු වටිනාකමක් ලැබීමයි. උදාහරණයක් ලෙසට ගත හොත් ' සුන්දරත්වය ' යන අදහස ඉතා පුළුල් වටිනාකම් සහිත වූවකි. නමුත් අද දවසේ සුන්දරත්වය පිළිබඳ අදහස අප වෙත ගෙන එන්නේ වෙළඳ ප්‍රචාරණ සමාගම් විසිනි. ඒ අනුව කේට් මෝස්ගේ සිරුර පමණක් සුන්දර බව ඔවුන් අපට පවසයි. අප සමාජය පිරී පවතින්නේ මෙවැනි පැතලි මාදිලිමය අදහස් වලින් පිරීය. මේ අනුව අපගේ දෛනික ජීවිතයේ සියල්ල පාලනය කිරීමට හොඳ නරක අප වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට වෙළඳ ප්‍රචාරණය මැදිහත් වී තිබේ. නමුත් මෙම තත්වය හමුවේ කෙටි චිත්‍රපටයේ කාර්යභාර්ය වෙනස් ආකාරයක් ගනී. කෙටි චිත්‍රපටකරුවා අවධානය යොමු කරන්නේ අප වෙත මෙවැනි අදහස් ගෙන ඒමට නොව සමාජයේ පවතින ස්වභාවිකකරණය වූ අදහස් විවේචනය කිරීමටයි.

ලෝකයේ පවතින සිනමා ආයතන තුළ කෙටි චිත්‍රපටය හඳුනා ගන්නේ කාලය අනුව බව සැබෑවකි. උදාහරණයක් ලෙස, ඇකඩමි ඔෆ් මෝෂන් පික්චර් ආර්ට්ස් ඇන්ඩ් සයන්ස් කෙටි චිත්‍රපටයක් අර්ථ දක්වන්නේ “සියලු බැර කිරීම් ඇතුළුව මිනිත්තු 40 ක් හෝ ඊට අඩු කාලයක් ධාවනය වන මුල් චලන චිත්‍රයක්” ලෙසිනි. සමීපභාවය Intimacy යනු කෙටි චිත්‍රපටයේ මාදිලියේ නිර්වචනයකි.

කෙටි සන්දර්භය සහ කෙටි චිත්‍රපට ආකෘතියේ ව්‍යුහාත්මක සීමාවන් යන දෙකම චිත්‍රපට නිෂ්පාදකයා සහ ප්‍රේක්ෂකයා අතර සමීප සම්බන්ධතාවයක් ගොඩනගයි. දිගු චිත්‍රපටයට සාපේක්ෂව, සිනමා කෙටි සිනමා සෞන්දර්යය නිෂ්පාදනය පිළිබඳව සාපේක්ෂව විවේචනාත්මක කාර්යයන් සිදු කර ඇත. කෙටි චිත්‍රපටය,චිත්‍රපට නිෂ්පාදකයින්ට විවේචනාත්මකව තම ක්ෂේත්‍රය මැන බැලීමට වඩා නිෂ්පාදන මාර්ග සිතියමක් සපයයි. මෙය කෙටි චිත්‍රපටයේ සාමාන්‍යය මාධ්‍යයට පර්යන්තයක් ලෙස තහවුරු කරයි. බොහෝ දුරට ප්‍රධාන ධාරාවේ සිනමා ශාලාවල හෝ රූපවාහිනියේ කාලසටහන් වලින් එය පවතින්නේ නැත. ඇත්ත වශයෙන්ම, බොහෝ යුරෝපීය රටවල කෙටි චිත්‍රපට සඳහා ඇති අරමුදල් යාන්ත්‍රණයන් මගින් කෙටි චිත්‍රපට පිළිබඳ අධික දෘෂ්ටිය අවධාරණය කරනුයේ පුහුණු අවස්ථාවාදීන් අවසානයේ දී පරිණත ලෝක නිෂ්පාදන සඳහා ඉතිරිව ඇති හෙයිනි.එනම් සිනමා කර්මාන්තය සඳහා පෙර පුහුණුවක් යන අදහසිනි. එය එතරම්ම නරක නොවුවද අපට අවශ්‍ය වන්නේ පරිණත කෙටි චිත්‍රපටකරුවෙකි. සමහර නිර්මාණකරුවන් කෙටි චිත්‍රපටම පමණක් නිපදවන්නේ එම නිසාය. කෙසේ වෙතත්, කෙටි චිත්‍රපට පිළිබඳ මෙම අවබෝධය ඒවායේ පිළිගැනීමට ප්‍රතිවිපාක දෙකක් ඇති කර ඇත.

පළමුවැන්න නම් චිත්‍රපට නිෂ්පාදකයා චිත්‍රපටය ප්‍රබල ලෙස හඳුනා ගැනීමයි. එය ඔහුගේ දක්ෂතාවය සඳහා ඇමතුම් පතක් ලෙස ක්‍රියා කරයි. එනම්, කලාත්මක චිත්‍රපටය සේම, කෙටි චිත්‍රපටය අවම වශයෙන් කෙටි චිත්‍රපට කතුවරයාගේ අභිප්‍රායන් සහ කලාත්මක සංවේදීතාවයේ ඍජු ප්‍රකාශනයක් ලෙස සැලකේ.

දෙවැන්න නම්, කෙටි චිත්‍රපට නැරඹීම සඳහා වන මහජන දර්ශන බහුතරයක් උත්සව අවස්ථාවන්හිදී පැවැත්වීමයි. ප්‍රේක්ෂකයින් බොහෝ විට නිෂ්පාදන කණ්ඩායමේ සාමාජිකයන්ගෙන් සැදුම්ලත් සිනමාකරුවන් සමඟ සිටියි. නැවතත්, මෙය ප්‍රේක්ෂකයින් සහ චිත්‍රපටය අතර තරමක් ඍජු හා සමීප සම්බන්ධතාවයක් ඇති කරයි. එය වාණිජ සිනමා ශාලාවක චිත්‍රපටයක් නරඹන ප්‍රේක්ෂක සාමාජිකයෙකුට වඩා බෙහෙවින් වෙනස් ය. සිනමාව, සිනමාවේ නියැලෙන්නන්ගේ හදවතට තට්ටු කරන්නේ එවිටය.

කෙටි චිත්‍රපටයේ නිශ්චිත විධිමත් ගුණාංග සහ ඒවා කර්තෘත්වය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයට සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද යන්න සලකා බැලීම සඳහා අප සාහිත්‍යයේ කෙටි කතාව පිළිබඳව විවේචන , නිර්වචන සලකා බැලීම වරදක් නොවේ.කෙටි චිත්‍රපටයේ නිශ්චිත විධිමත් ගුණාංග සහ ඒවා කර්තෘත්වය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයට සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේද යන්න සලකා බැලීම සඳහා අප සාහිත්‍යයේ කෙටි කතාව පිළිබඳව විවේචන , නිර්වචන සලකා බැලීම වරදක් නොවේ.

ෆ්‍රෑන්ක් ඕ'නර්, කෙටිකතාව යනු 'සුවිශේෂී මොහොතක් දක්වා වූ කලාත්මක ප්‍රවේශය' ලෙසට දක්වයි. කෙටිකතාවක සාර්ථකත්වයට යතුර චෙකොව්ට නම්, 'ඕනාවට වඩා පැවසීමට වඩා ප්‍රමාණවත් නොවන බව පැවසීමයි. සිනමා කෙටිකතාව පිළිබඳ අපගේ අධ්‍යයනයට මෙම උපරිමය යොදා ගන්නේ නම්, ඒ නිසා අපි එහි ක්‍රියාකාරිත්වය ඒකීය මොහොත ලුහුබැඳීමේදී අවධානයට ගත යුතුය.

කෙටි චිත්‍රපටය තුළ, වැඩිපුරම අවධානය යොමු වන්නේ කාලයට වන අතර, එබැවින් තිරයේ කාලය සහ ආඛ්‍යාන කාලය අතර සම්බන්ධතාවය වැදගත්කමකින් ආරෝපණය වේ. කෙටි චිත්‍රපටය අපට අඛණ්ඩ ආඛ්‍යාන වේලාවේ එක්තරා මොහොතක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය, නැතහොත් එය ආඛ්‍යාන ආපසු හැරවීමකට හෝ ප්‍රාදුර්භාවය (epiphany) වෙත ගොඩනඟන සම්බන්ධිත කෙටි අවස්ථා මාලාවක් නිරූපණය කරයි. දෙයාකාරයකම, අපට සාමාන්‍යයෙන් රූප මාලාවක් ඉදිරිපත් කර ඇති අතර, කෙටි කරන ලද ආකෘතියේ සීමාවන් නිරවද්‍ය තාවකාලික දිශානත වීම් අවිනිශ්චිත කරයි. මෙහිදී අපට උප ආඛ්‍යාන (Anecdotes) සම්බන්ධයෙන් ද අවධානය යොමු කළ හැකිය. අපගේ ජීවිතයේදී මුහුණ දෙන කුඩා සිදුවීම් ආශ්‍රයෙන් ජීවිතය පිළිබඳ ගැඹුරු විශ්ලේෂණයකට අපට මේ මඟින් අවතීර්ණ විය හැකිය.

අබ්බස් කියරෝස්තාමිගේ The Bread and Alley නම් කෙටි චිත්‍රපටය මා වඩාත් ආසා කරන්නකි. එහි ළමයකු සහ බල්ලකු වටා ගෙතූ කතාවේ ඇත්තේ මෙවැන්නකි. ඒ අනුව කෙටි චිත්‍රපටය, සෞන්දර්යාත්මක සමීප සම්බන්ධතාවයක් ඇති කර බෙදාහදා ගැනීමට අපට බල කරයි, මිනිත්තු කිහිපයක් සඳහා, ලෝකය පිළිබඳ ඔහුගේ තනි දෘෂ්ටිකෝණයේ ආලෝකය අප වෙත එල්ල වී තිබේ.

වසර 30ක යුද්ධයෙන් බැට කෑ අපට අප රටේ ඕනෑ තරම් ඉඩ හසර කෙටි චිත්‍රපට සඳහා පවතින බව මගේ විශ්වාසයයි. එසේම දක්ෂ කෙටි චිත්‍රපටකරුවන් ද අප සතුව ඇත. තවදුරටත් අප විසින් කළ යුතුව ඇත්තේ සිනමාව සඳහා හොඳ සාහිත්‍යයක් ඇති කිරීමත් සිනමාව සම්බන්ධ පර්යේෂණයන් හි නිරතවීමත් යැයි මට හැඟේ. අප විසින් සිදු කළ යුත්තේ (විශේෂයෙන්ම සිනමා විද්‍යාර්ථීන්) මේ විවිධාකාර සිනමා අත්හදා බැලීම් වල නිරත වීම යැයි මා කල්පනා කරමි. ඒවා නිෂ්පාදනයේ දී විවිධාකාර ප්‍රශ්න සමඟ ඝට්ටනය වීමට සිදුවනු ඇත. (මුදල්, නළුනිළිවරණ, අවසර ගැනීම් ආදී)නමුත් වඩා වැදගත් වන්නේ සිනමාවේ නියැළීමයි. මේ සඳහා ගන්න පුලුවන් හොඳම උදාහරණය ඉරාන සිනමාවයි. කොච්චර ප්‍රශ්න ආවත් අවසානයේ සිනමාව පවතී. සිනමාව අදහසක් !.

ඒ නිසා කෙටි චිත්‍රපට පිළිබඳව අපට ඉදිරියේදීත් හමුවිය හැක. මගේ ඉන්ද්‍රියානු අත්දැකීම් සමඟ ගීතාන්ජලී රාඕගේ කෙටි චිත්‍රපට පිළිබඳව මේ ලිපිය මඟින් ඉදිරියට විවරණය කර ඇත. ඉඩ ලැබෙන හැටියට ඉදිරියේ දී තවත් දේවල් ගැන කතා කළ හැකියි.